

Konstitucionālo tiesu loma 21. gadsimta globalizētajā pasaulē (konferences tēmas apraksts)

Konstitucionālās tiesas kā valsts konstitūcijas virsvadības nodrošinātājas ar tiesiskiem līdzekļiem savas kompetences ietvaros risina gan tiesību, gan politiskus jautājumus. Tādējādi šīs tiesas ir svarīgs demokratizācijas instruments.

Eiropa ir kļuvusi par konstitucionālās ietekmes krustpunktu, jo konstitucionālās tiesas darbojas tiesību vidē, kuru veido nacionālās, Eiropas un starptautiskās tiesības. Šī savstarpējā mijiedarbība ietekmē arī nacionālo konstitucionālo tiesu atbildību.

Globalizētajā pasaulē saskaramies ar aizvien sarežģītākiem izaicinājumiem. Vides, drošības un ekonomiskajiem jautājumiem nav robežu, tos nevar atrisināt vienas valsts ietvaros. Tie ir savstarpēji saistīti. Jebkuram no šiem jautājumiem ir tiesību (tiesiskais) ietvars. Problēmas mūsdienās var atrisināti, tikai efektīvi un koordinēti sadarbojoties. Tāpēc starptautiskā līmenī konstitucionālajām tiesām ir arvien lielāka nozīme. Globalizētajā pasaulē konstitucionālās tiesas zināmā mērā kļūst par ilgtermiņa sadarbības partneriem.

Jau Eiropas Konstitucionālo tiesu XVI Kongresā, kas notika Vīnē 2014. gadā, tika aplūkoti konstitucionālo tiesu sadarbības aspekti, analizēta savstarpējā tiesu prakses izmantošana, kā arī apzināta Eiropas tiesu ietekme uz konstitucionālo tiesu nolēmumiem. Gan atsevišķos nacionālajos ziņojumos, gan citos kongresa materiālos parādījās ideja par konstitucionālo tiesu nolēmumu ietekmi uz starptautisko tiesu nolēmumiem. Tomēr šādā griezumā jautājums netika pētīts un analizēts.

Konstitucionālo tiesu nolēmumiem ir pārnacionāla ietekme ne tikai tāpēc, ka vienas valsts tiesu praksi izmanto arī citu valstu tiesas. Arī starptautiskās tiesas un starptautiskās organizācijas seko līdzī konstitucionālo tiesu praksei starptautiski nozīmīgos jautājumos. Tāpēc šodien mēs varam jau pavisam droši apgalvot, ka konstitucionālo tiesu nolēmumi ietekmē starptautiskās tiesības. Konferencē plānots diskutēt par konstitucionālās kontroles institūciju pieņemto nolēmumu pārnacionālo raksturu, citstarp meklējot atbildes uz šādiem jautājumiem: Kāpēc nolēmumu raksturs ir pārnacionāls? Kādā ir šī pārnacionālā ietekme? Kas to veicina? Vai nolēmumu pārnacionālais raksturs būtu jāveicina un kādā veidā? Vai nolēmumu pārnacionālo raksturu sekmē tiesu savstarpējā tiešā komunikācija un nolēmumu pieejamība (publiskošana un tulkošana), vai tomēr nozīme ir arī paša nolēmuma saturam, aplūkotajam tiesību jautājumam, faktiskajiem apstākļiem, izmantotajai metodoloģijai un nolēmumā iekļautajai motivācijai? Kā stiprināt konstitucionālo tiesu [prakses] ietekmi starptautiskā līmenī? Konferencē tiks aplūkoti arī citi ar konferences tematu saistīti jautājumi.